

РОСІЙСЬКИЙ КАПІТАЛ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

В статті висвітлюються питання необхідності притоку інвестицій в економіку України. Оцінюються негативні моменти, пов'язані з присутністю російського капіталу. Пропонуються напрямки регулювання процесу диверсифікації присутності іноземного капіталу.

In the article the questions of necessity of prитоку of investments light up in the economy of Ukraine. Negative moments, related to the presence of the Russian capital, are estimated. Directions of adjusting of process of diversification of presence of foreign capital are offered.

Економічне зростання будь-якої держави зумовлене освоєнням значних обсягів інвестицій. Для макроекономічної стабілізації країни з перехідною економікою, її інтеграції у світову економіку необхідно забезпечити щорічні темпи зростання обсягів інвестицій на рівні 10-12 % ВВП або на кожен відсоток приросту ВВП країна має виділяти на довгострокові вкладення капіталу у реальний сектор економіки не менше 3% ВВП [3].

За оцінками експертів, для нормального розвитку економіки України потрібно додаткових інвестицій від 80 до 100 млрд. дол. На 1 січня 2006 року загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, залучених до економіки України склав 16,375 млрд. дол., що в розрахунку на душу населення дорівнює 349 доларів [7].

За останні роки питання присутності російського капіталу в Україні висвітлювалися досить часто [1,2,4,5,] і настав час узагальнити інформацію та зробити нові висновки з врахуванням ситуації, що постійно змінюється.

В даній статті робиться наголос на негативних та позитивних наслідках російської економічної експансії і дій України щодо врегулювання процесів.

Згідно даним американської дослідницької організації "Economist Group", Україна за інвестиційною привабливістю знаходиться в сьомому десятку країн світу.

Через несприятливий інвестиційний клімат та політичну нестабільність солідні інвестори з розвинутих країн не поспішають вкладати кошти в розвиток української економіки. В той же час, вони розуміють, що через деякий час ситуація нормалізується, і інвестування в місткий український ринок, який має дешеві кваліфіковані трудові та значні природні ресурси, дасть значні прибутки. В умовах, коли світові бізнесові структури знаходяться у стані очікування, російський капітал не стільки інвестує економіку України, скільки скупує її за безцінь.

Протягом 15 років незалежності недостатня увага в Україні приділялась питанню диверсифікації іноземного капіталу, недопущенню його домінування в стратегічних галузях економіки [2]. Насамперед це стосується специфіки присутності російського капіталу в Україні. На сьогодні визначальну роль в економічному і навіть політичному житті України відіграє капітал іноземного походження і насамперед російський, який лобіює власні інтереси за допомогою впливових політичних сил, представлених у вищих органах державної влади. На відміну від так званого євро-американського капіталу, російський капітал у завоюванні українських

ринків орієнтований передусім на використання старих, утворених ще за радянських часів зв'язків між владними і бізнесовими елітами Росії та України. В результаті президентських виборів 2004 року Україна зробила вирішальний крок у бік Європи, що певною мірою викликало побоювання у російської правлячої еліти втратити Україну.

Після справи ЮКОСу, коли посилювався витік капіталу з Росії, активність російських інвесторів збільшилася. Україна для російських інвесторів має декілька переваг: відсутність мовного бар'єру, традиційні контакти і вже існуючі інвестиції, до яких можна „прив'язати” нові.

Політичні умови, в яких зараз опинився крупний російський і український бізнес, істотно відрізняються. Після президентських виборів в Росії крупний російський бізнес може діяти тільки в жорстких межах, обумовлених державою. Таким чином, в самій Росії інвестиційна активність фінансово-промислових груп обмежена, розраховувати на політичну підтримку з боку влади в реалізації своїх інвестиційних проєктів відносно російських підприємств можуть не всі фінансово-промислові групи (ФПГ). Деякі з них (перш за все, ті, що витісняються з російської економіки лояльними до правлячого в Росії режиму ФПГ) змушені переміщувати свої активи за межі Росії. Розмістити їх простіше в країнах СНД, серед яких Україна - пріоритет для росіян.

У той час як західні інвестори, налякані нестабільністю законодавства, корупцією і високим податковим тягарем в Україні, намагаються вкладати кошти тільки в найбільш ліквідні, з найшвидшим рівнем окупності галузі, росіян практично не лякає політико-економічний ризик, і вони вкладають кошти у базові галузі - менш ліквідні, проте дуже рентабельні [6]. Це свідчить про довготерміновість російської присутності в економіці країни.

За оцінкою російського видання “Експерт”, після закінчення приватизації в Україні під контроль Росії може потрапити від 60% до 70% українських промислових підприємств. Потенційно можливо, що з часом російському капіталу буде належати 75% акцій в нафтопереробці, 30% в газотранзитній галузі, 50% в алюмінієвій промисловості, 30% в машинобудуванні, телевізійній індустрії, енергетиці та енергопостачанні.

Діяльність російського бізнесу в Україні, як правило, здійснюється за наступною схемою: окреме підприємство - проста бізнесова група (промислово-торгівельна або промислово-інвестиційна) - розгалужена бізнесова група (промислово-торгівельно-інвестиційна) - універсальна бізнесова група, що займається виробничою, торговельною, страховою, лізинговою, інвестиційною, кредитною, сервісною та офшорною діяльністю. У межах цих груп діють лише російський капітал і російські компанії.

На початковому етапі російська економічна експансія в Україні охоплювала такі сегменти української економіки, які найбільше залежали від Росії, а саме: торговельно-збутову; інвестиційно-кредитну; технологічну. На даний час об'єктами російської економічної експансії стають підприємства, що обслуговують україно-російські економічні зв'язки, а саме: українські компанії-імпортери, які забезпечують ввезення російської продукції на територію України; первинні українські підприємства-споживачі імпортованої російської продукції; українські підприємства, що інтегровані в україно-російські виробничо-торгівельні групи; підприємства України, що опосередковано інтегровані в україно-російські виробничо-торгівельні групи.

Серед українських підприємств, які протягом ближчих років мають найбільше „шансів” стати російськими, можна виділити:

- інтегровані в російську економіку;
- ті, що контролюються політичними і економічними угрупованнями України і дотримуються проросійської орієнтації;
- непривабливі для західного інвестора чи перебувають у скрутному фінансовому становищі;
- ті, що мають значні борги перед російськими постачальниками.

Викликає занепокоєння те, що російський капітал виявляє інтерес до сфер, які суттєво впливають на національну безпеку України, надходження коштів до бюджету, соціальну ситуацію в регіонах країни [5]. Насамперед це нафтова промисловість, енергетика, кольорова та чорна металургія. Натомість, російський капітал недостатньо цікавиться вкладанням коштів в машинобудування, погано просуваються проекти в авіа- та ракетобудуванні і інших галузях, пов'язаних із залученням новітніх технологій. Причин тут дві: Росія не та країна, яка здатна задовольнити вимоги щодо світових стандартів впровадження новітніх технологій. Російські інвестиції в українську економіку можна ідентифікувати як політичні, а не економічні. Характерним прикладом може слугувати занадто значний вплив російського капіталу в українській інформаційній сфері, що став особливо відчутним з початку 2006 року, коли розпочалася передвиборча агітація.

На даний час Росія перебуває на 7-му місці за обсягом інвестицій в нашу економіку після США, Кіпру, Великої Британії, Німеччини, Нідерландів та Віргінських (Брит.) островів. При цьому офіційно обсяг російських інвестицій складає лише 5,5% від обсягу всіх іноземних інвестицій, тоді як офшорні зони Кіпру і Віргінських островів дають 18,9% всіх іноземних інвестицій.

Досить значна частка прямих інвестицій з Кіпру, які вкладаються в економіку України, належить фірмам, створеним за кордоном російським капіталом в рамках його "втечі" від податків. Кіпр є відомою офшорною зоною і легалізація незаконно вивезених російськими резидентами капіталів по схемі Росія - Кіпр - Україна цілком вписується в загальновідомий ланцюжок.

Зіткнення інтересів представників українського і російського капіталу у сфері інвестиційного бізнесу є однією з найпомітніших тенденцій. Українські та російські товаровиробники перетворилися на конкурентів в тих сегментах ринку, які раніше поглинали всю їхню продукцію [4]. В результаті цього за період з 1996 по 2004 рр. питома вага Росії у зовнішній торгівлі України товарами та послугами знизилася із 47,5 до 29,2 % .

До задоволення інтересів російського бізнесу в Україні причетні деякі вітчизняні ФПГ, які в партнерстві з росіянами протистоять своїм українським бізнес-опонентам. Найбільш яскраво це проявляється під час приватизації стратегічних підприємств. Прихід представників російського капіталу до України часто відбувається без боротьби за українські підприємства.

ЗАТ "ЄЕС Росії» має стабільний інтерес до українських обленерго. Хоча російська сторона весь час наголошує, що сформована на даний момент єдина енергосистема вигідна в першу чергу Україні, це не зовсім так. Російські компанії, серед яких і ЗАТ "ЄЕС Росії", надзвичайно зацікавлені у транспортуванні електроенергії на Захід, у першу чергу до Молдови та Польщі.

Найбільш активно та цілеспрямовано російський капітал просувається у паливно-енергетичному комплексі. В найближчі 5-10 років світову економіку очікує ряд значних нафтових криз, пов'язаних з тим, що обсяги видобутку нафти на традиційних родовищах Північного моря, Аляски і Перської затоки почнуть

знижуватися. У майбутньому попит на нафту по всьому світі буде зростати в середньому на 2% в рік, тоді як обсяги видобутку на існуючих родовищах будуть знижуватися не менше ніж на 3% в рік. Таким чином, на 2010 рік світовій економіці буде потрібно додатково приблизно 50 мільйонів баррелів нафти на день. Значними темпами зростає економіка Китаю і Східної Азії, а найбільші незаймані запаси нафти розташовані на Близькому Сході і в Каспійському регіоні. Через Україну зараз транзитом проходить 85% російського природного газу.

Боротьба за контроль над Україною напряму пов'язана з питанням про маршрути транспортування нафти і природного газу. Транспортування каспійської нафти за маршрутом Одеса-Броди-Гданськ завдасть удару практичній монополії на транспортування каспійських енергоносіїв, якою сьогодні володіє Росія. 75% нафти і 35% газу, що імпортується країнами ЄС з Росії і Центральної Азії, постачається по трубопроводах, що проходять через територію України. Згідно директивам ЄС, члени Євросоюзу не можуть допускати, щоб більше ніж 30% енергоносіїв отримувалося з однієї держави. З 2005 року російська квота склала 29%.

В найближчому майбутньому, завдяки початку експлуатації потужних нафтових і газових родовищ в Азербайджані, Казахстані, Туркменістані і Узбекистані, обсяг поставок енергоносіїв в країни ЄС через Україну повинен істотно зрости. Недавня газова криза між Росією і Україною засвідчила актуальність питань контролю над країною з боку різних зацікавлених сторін [1].

На теренах України зараз діють 10 російських нафтових компаній: „Лукойл”, Тюменська нафтова компанія (ТНК), „Татнефть”, „Сургутнефтегаз”, „Роснефть”, „Славнефть”, „Транснефть”, „Сибнефть”, „Група Альянс” та „ЮКОС” [2].

Однією із сфер інтересів є нафтоперевалка і нафтопереробка. Російський капітал присутній в усіх великих нафтових портах України. Чотири з шести українських НПЗ контролюються російським капіталом, а це майже 75-80 % обсягів нафтопереробки. Це призводить до диктату цін на нафтопродукти з боку Росії, який циклічно посилюється під час сівби або збору врожаю.

Між Україною і Росією ще у 1996 році була підписана угода про реалізацію Програми науково-технічного співробітництва на 1998-2007 роки. Виконання цієї програми постійно затягується через нестачу бюджетного фінансування з боку обох держав. Головні напрямки співробітництва:

- дослідження космічного простору, астрономія та астрофізика;
- нові матеріали та хімічні речовини;
- медицина та медична техніка, дослідження в галузі біотехнології і сільського господарства, біоінженерія й генетика;
- ресурсо- та енергозберігаючі і екологічно безпечні технології, нові джерела енергії;
- перспективні види транспорту, їх забезпечення та інші.

Деякі з цих заходів реалізовані в промисловості двох країн і дають позитивні результати. В ракетно-космічній галузі є достатньо багатий досвід взаємодії з російськими інвесторами. Ефективною могла б бути подальша участь України в проекті «Повітряний старт» з використанням Ан-124 для виведення в космос супутників, але не слід розраховувати на те, що український ВПК посідатиме провідні позиції в довготермінових військово-технічних планах Росії. Основними стратегічними партнерами Росії у сфері військово-технічного співробітництва та економічного розвитку на перспективу можуть стати Німеччина, Франція і Велика Британія. Базою

військово-технічного розвитку (тобто джерелом прибутків від продажу озброєнь) можуть стати контакти з Китаєм, Індією, Іраном, Єгиптом, Алжиром та Сирією.

Український ВПК (точніше, лише необхідну їй частину) Росія розглядає як засіб зниження собівартості російської військової продукції (переважно за рахунок здешевлення коопераційних поставок комплектуючих до вже наявної техніки).

Україна у 2005 році докладала багато зусиль щодо поліпшення інвестиційного клімату та залучення інвестицій, хоча деякі з дій уряду (закриття ВЕЗ, ажіотаж із реприватизацією) не сприяли позитивним результатам.

Важливим кроком на шляху диверсифікації інвестиційної діяльності могло б стати надання пріоритетності західним інвестором. Проте необхідно зазначити, що сьогодні у багатьох західних інвесторів український ринок не викликає великого оптимізму. Головними перешкодами інвестиційної привабливості вважаються: застаріле і неузгоджене законодавство, бюрократизм, корумпованість владних структур, криміналізація економіки, численні проблеми, що виникають під час створення і реєстрації компаній. Притоку приватного національного та іноземного капіталу перешкоджають політична нестабільність, інфляція, нерозвиненість виробничої та соціальної інфраструктури, недостатнє інформаційне забезпечення.

Особливого значення для посилення інвестиційної активності набувають законодавчі гарантії для інвесторів згідно з „Законом про іноземні інвестиції”, проте механізми реалізації правових гарантій поки що недостатньо відпрацьовані. Недостатньо ефективними видаються судові засоби для забезпечення дотримання прав інвесторів та врегулювання суперечностей. Настав час приєднатися до багатосторонньої Конвенції з врегулювання інвестиційних суперечностей між державою та фізичними і юридичними особами інших країн. Згадана Конвенція передбачає можливість звернення іноземних інвесторів до юрисдикції Міжнародного центру щодо врегулювання інвестиційних суперечок.

Висновки і пропозиції:

1. На даний час Росія залишається для України провідним інвестором але, вочевидь, відігравати вирішальну роль в цій сфері в довготерміновій перспективі Росія не зможе. З одного боку, сумарні фінансові можливості російського капіталу не співставні з можливостями західного капіталу, а з другого боку, Росія не відіграє для України роль зразка економічної політики. Темпи приросту промислового виробництва Росії у 2005 році склали 6,4% і це в умовах найсприятливішої за останні декілька десятиріч кон'юнктури цін на нафту і газ. Російській економіці властива сировинна модель, яку вона активно підтримує у відносинах з Україною і нав'язування якої є джерелом постійних геоекономічних загроз. Ця модель відрізняється від ресурсозберігаючих, на які вже давно орієнтуються світова економіка і підтримує енергетичну залежність України.

2. Безперечно, діяльність російського капіталу на території України має певні позитивні моменти. Вони виявляються у припливі капіталу в економіку країни, насиченні сировиною та продукцією вітчизняного ринку. Однак будь-які транснаціональні корпорації, до яких належать і російські компанії, прагнуть контролювати весь виробничий процес - від видобутку сировини до виробництва кінцевого продукту, водночас прагнучи до абсолютної монополії у сфері своїх інтересів. Це створює реальну загрозу перетворення України на економічну колонію Росії; дискредитації прозахідного політичного курсу України; посилення впливу проросійських сил в Україні; переходу від євроінтеграційного до проросійського

вектору зовнішньополітичної орієнтації України; посилення культурної русифікації українського населення.

До того ж російський капітал намагається контролювати роботу підприємств України, впливаючи на політичну, економічну, громадську і інформаційну сфери. Безпосередньо і опосередковано він здатен впливати на роботу парламентських фракцій; діяльність політичних партій; інституціоналізовані та неформальні об'єднання підприємців; громадські об'єднання неполітичного спрямування; компанії, що є конкурентами підприємства, на яке хоче вплинути Росія; компанії, що є реальними та потенційними покупцями продукції підприємства, на яке хоче вплинути Росія.

Прибутки підприємств та компаній, що належать Росії або контролюються російським капіталом, можуть спрямовуватися на фінансування: виборчих кампаній політиків та політичних сил, що дотримуються проросійської орієнтації; придбання або контроль з боку Росії мас-медіа, які діють в Україні; проектів збереження економічної, торговельної та зовнішньоекономічної залежності України від Росії; регіонального сепаратизму.

3. Будь-яка держава зацікавлена у припливі іноземних інвестицій, але важливо, на яких умовах надходить капітал. Якщо він надходить внаслідок проведення прозорих тендерів на приватизацію, у формі прозорих інвестицій, то цей капітал однозначно є корисним. Однак, сірі тіньові кошти, що надходять у вигляді транснаціонального капіталу, можуть бути фактором нестабільності в українській економіці. Російський капітал тривалий час приймав участь в українських проектах по «сірих» схемах. Досвід засвідчив, що росіяни не завжди витримують конкуренцію з іншими інвесторами (українськими і зарубіжними), якщо перерозподіл власності відбувається на публічній тендерній основі. Як правило, вони користуються тими ж інструментами, що і українські олігархи – вирішують свої питання завдяки близькості до влади, можливості ухвалення тіньових рішень на їх користь.

Доки існує тіньова економіка і можливість нецивілізованої змови щодо перерозподілу власності, в нашій економіці будуть переважати російські, а не західні інвестори. Наявність у вигляді метостаз тіньової економіки, корупції закривають доступ в країну західних інвесторів, які звикли працювати в правовому полі. Натомість цю нішу й займають структури, здатні грати за „сірими правилами”. Якщо в країні будуть створені рівні можливості для діяльності всіх секторів економіки, то в її розвиток вкладатимуться західні інвестиції, які набагато потужніші, ніж російські.

4. Одним із шляхів поліпшення економічної ситуації є проведення інституціональних перетворень у фіскальній політиці щодо взаємодії легальних і тіньових фінансових потоків. Оскільки ставки відсотка за кредитами залишаються на високому рівні, це буде й надалі стримувати активізацію інвестиційних процесів на основі інновацій. За наявності реальних інноваційних процесів зовнішні і внутрішні інвестори прагнуть вкладати кошти в інноваційному напрямі, враховуючи дуже високу прибутковості таких вкладень. Якщо ж інноваційний процес відсутній, інвестор все одно прагне вкласти кошти у щось вигідне - для України таким вкладенням залишається нерухомість.

Один з варіантів, через які країни залучалися до світової спільноти є діяльність ТНК. Кількість ТНК в Україні зростає, проте, загальна присутність їх та іноземного капіталу на душу населення в Україні є дуже низькою (в 10 разів нижча, ніж у Польщі чи в Угорщині). В Україні слабо представлений європейський бізнес, у той же час активно працюють офшорні компанії, що представляють монополістів в тому числі і з

Росії. Російський капітал є найбільш ризикованим з точки зору його довгострокових впливів на стан нашої економіки.

5. Залежність, підлеглість, периферійність не повинні стати основними ознаками розвитку, треба чітко визначити і послідовно обстоювати українські національні інтереси. Росія поступово втрачає позиції світового лідера і переходить в ранг регіонального лідера. Для України вигідна така зміна статусу північного сусіда, бо це дасть можливість відігравати більш активну роль в європейській інтеграції, дозволить зайняти активнішу позицію у своєму субрегіоні.

Російській політичній і економічній експансії слід протиставити більш активну участь у світових і регіональних організаціях різного рівня. Історичний досвід свідчить, що російська політика частіше будується за принципами силового тиску, ніж тонкої дипломатії. При цьому в зоні її негативного впливу поодиноці опиняються як країни СНД так і Східної Європи. Україні потрібно зайняти більш активну позицію щодо участі в альтернативних СНД регіональних союзах – ЄС, ОЧЕС, ГУАМ, „Єврорегіон Нижній Дунай”, Карпатський Єврорегіон”, „Спільноті демократичного вибору” в рамках Балто-Чорноморсько-Каспійського регіону та інших.

При цьому також слід підтримувати спільну політику дій не тільки з Грузією, але й з країнами кавказького, каспійського, прибалтійського та інших регіонів.

На даний час в країнах Європи та СНД розглядається понад десятка проектів щодо створення транснаціональних корпорацій, зокрема, у сфері видобутку, транспортування і переробки енергоносіїв. Українські підприємства могли б брати в них більш активну участь.

6. Україна зараз має проблеми із залученням якісного капіталу із країн з розвинутою ринковою економікою та ліберальною демократією. Головне завдання держави - заохочуючи приплив іноземного капіталу, уникати його експансії в стратегічних галузях економіки, монополізації його діяльності за рахунок диверсифікації бізнесових структур.

Необхідно вжити заходів щодо послаблення практики лобіювання російських економіко-політичних інтересів в Україні функціонерами вищого рівня, активно створювати умови для збільшення частки західного капіталу в структурі української економіки.

Література:

1. Енгдаль У. Столетня война: англо-американская нефтяная политика и новый мировой порядок .- (A Century War: Anglo-American Oil Policy and New World Order) // Подробиці, 20 січня 2005р.- <http://www.podrobnosti.ua>

2. Денисюк О.М. Російський фактор у процесі приватизації в Україні // Формування ринкових відносин в Україні .- 2005 .- № 4(47) .- С.100-103.

3. Пирог О.В. Іноземні інвестиції як фактор економічного зростання в Україні // Актуальні проблеми економіки .- 2005 .- № 5(47) .- С.15-19.

4. Пирожков С.І. Економічна взаємодія України та Російської федерації у сучасному світі // Економіка і прогнозування .- 2003 .- №3 .- С.9-17.

5. Сікора Б. Російська економічна експансія в Україні .- Київ: Економіка і право .- 2003 .- 500с.

6. Бойко Б.Ф. Україна: остання війна за незалежність // www.una-unso.info/article/id-2/subid-10/artid-490/lang-ukr/index.html - 41к

7. Украина стала инвестиционно привлекательней // Деловая неделя от 02 2006 .- <http://www.investments.com.ua/events/world/06/02/22/860.html>

Михайлюк Олена Леонідівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри Екології, розміщення продуктивних сил та технології ОДЕУ

Сухіна Людмила Веніамінівна – викладач кафедри Екології, розміщення продуктивних сил та технології ОДЕУ

Витяг

з протоколу № 10 засідання кафедри Екології, розміщення продуктивних сил та технології

від 7 березня 2006 року

Присутні: зав. кафедрою, професор Семенов В.Ф., доценти: Мозгальова В.М., Балджи М.Д., Єгоров О.П., Єрмолін В.М., Земляних Ф.Є., Кундиловська Т.А., Крусір Г.В.; старші викладачі: Омаров В.О., Стеценко С.В.; викладачі: Сухіна Л.В., Давиденко І.В.

Слухали: інформацію ст.. викл. Сухіною Л.В. про підготовку разом з доц.. Михайлюк О.Л. статті до збірника „Вісник соціально-економічних досліджень” – „Російський капітал в економіці України”.

Виступили:

Доцент Єгоров О.П. Стаття піднімає дуже актуальні для економіки України питання: з одного боку, нам потрібний потужний приплив іноземних інвестицій для розвитку економіки в умовах структурної перебудови, а з другого боку – під виглядом інвестування йде пряме скуповування за безцінь об’єктів української економіки, що ставить нас в економічну і політичну залежність від південного сусіда.

Тема для нас дуже актуальна, публікацій цього спрямування в українських наукових часописах замало, тому стаття Михайлюк О.Л. та Сухіної Л.В. дуже вчасна.

Пропоную, зважаючи на високий науковий рівень запропонованих матеріалів, їх актуальність, новизну та практичне спрямування, рекомендувати матеріали в збірник ОДЕУ „Вісник соціально-економічних досліджень”.

Доцент Крусір Г.В.

В матеріалах статті міститься цікава інформація щодо напрямків впливу російської економічної експансії на економічну і політичну безпеку України. Наводяться цікаві статистичні і інформаційні дані, які буде корисно застосувати в курсі „Регіональна економіка”, який з цього навчального року читається студентам всіх форм навчання. Подібний матеріал публікується нечасто, зважаючи на його політичний підтекст, але це явище має місце і навіть поширюється, тому є актуальною проблема його всебічного відкритого обговорення та висвітлення.

Пропоную означену наукову працю опублікувати у фаховому виданні ОДЕУ як актуальну, підготовлену на високому науковому рівні.

Ухвалили: Стаття Михайлюк О.Л. та Сухіної Л.В.. „**Російський капітал в економіці України**” відповідає вимогам ВАКу і може пропонуватися до публікації у фаховому збірнику ОДЕУ „Вісник соціально-економічних досліджень” зважаючи на її актуальність, високий науковий рівень викладення матеріалу та можливість практичного застосування.

Секретар

О.Г Шуляченко

Завідувач кафедри, професор

В.Ф. Семенов